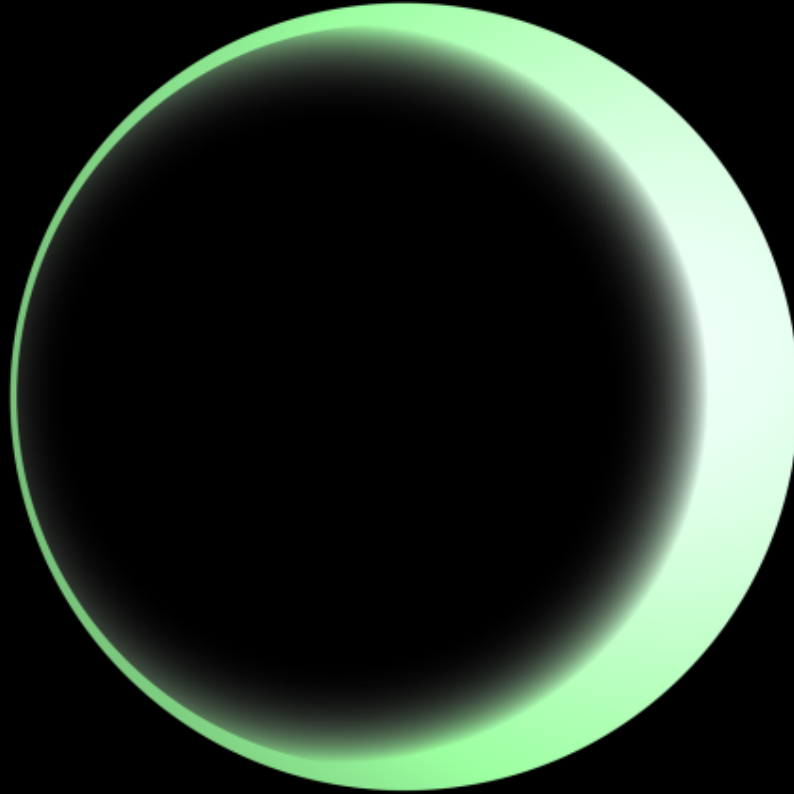

Deloitte.

Status honorar

24. september 2018

Hordaland fylkeskommune

Nivå bistand vs revisjon

- utgangspunkt

Revisorloven med forskrift

- *§ 4-5 Rådgivningstjenester m.v.* «Revisor som reviderer årsregnskap for en revisjonspliktig kan ikke utføre rådgivnings- eller andre tjenester for den revisjonspliktige, dersom dette er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet og objektivitet»
- *§ 4-6 Andre forhold* «Revisor skal påse at honoraret fra en klient, en gruppe samarbeidende klienter eller fra en og samme kilde ikke utgjør en så stor del av revisors samlede honorarer at det er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet og objektivitet»
- *Revisorforskriften § 4-4 siste ledd* «Revisor skal ikke sette seg i en situasjon hvor samlet inntekt fra rådgivnings- eller andre tjenester over tid er betydelig i forhold til revisjonshonoraret fra den samme revisjonspliktige»

Finanstilsynet

- Retningslinjer er maks 100% av revisjonshonoraret over tid

Andre

- EU – 70% av gjennomsnittlig revisjonshonorar siste 3 år (kun for PIE-selskaper)

Bistand vs revisjon

- utgangspunkt forts.

Grunnprinsipp

- Revisor skal ha en uavhengig grunnholdning (Independence in mind)
- Revisor skal fremstå som uavhengig (Independence in appearance)
- Det er ikke nok å ha en uavhengig grunnholdning om omverden ikke oppfatter oss som uavhengig

Rådgivning vs revisjon

- Et skille mellom utvidede kontrolloppgaver (revisjon) og rådgivning/ annen bistand
- For eksempel kan vi få forespørsel om å gjøre stikkprøvekontroller utover det vi vurderer som nødvendig for å gjennomføre revisjonen

Uavhengighetserklæring

- Se punkt 1-8 som vi skal bekrefte og som viser hva vi må ta stilling til i vår rolle som revisor for fylkeskommunen

Deloitte.

Deloitte AS
Damsgårdveien 135
Postboks 6013 Postterminalen
NO-5892 Bergen
Norway
Toll: +47 55 21 81 00
Fax: +47 55 21 81 33
www.deloitte.no

Til
Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune

UAVHENGIGHETSERKLÆRING

Deloitte AS v/partner Bjarne Ryland sin eigenvurdering av uavhengighet følger punktvis i forhold til krav i kommunelova § 79 og revisjonsforskriftene §§ 13 og 14:

Pkt. 1: Tilsetjingstilhøve	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje anna stilling hos fylkeskommunen eller i verksemdar som fylkeskommunen deltek i.
Pkt. 2: Medlem i styrande organ	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen er ikkje medlem av styrande organ i noko verksemd som fylkeskommunen deltek i.
Pkt. 3: Deltek i eller har funksjonar i anna verksemd, som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje funksjonar i noko verksemd som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit til rollen som revisor for Hordaland fylkeskommune.
Pkt. 4: Nærstående	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje nærstående som har tilknytning til Hordaland fylkeskommune som har noko å seie for vår uavhengighet og objektivitet.
Pkt. 5: Rådgjevs- eller andre tenester som er eigna til å påverke revisors habilitet	Vi stadfestar at det for tida ikkje vert ytt rådgjevs- eller andre tenester til Hordaland fylkeskommune som kjem i konflikt med krav til uavhengighet og objektivitet.
Pkt. 6: Tenester under kommunens egne leiings- og kontrolloppgåver	Vi stadfestar at det for tida ikkje vert ytt tenester til Hordaland fylkeskommune som høyrer inn under fylkeskommunen sine egne leiings- og kontrolloppgåver.
Pkt. 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Vi stadfestar at Deloitte for tida ikkje opptre som fullmektig for Hordaland fylkeskommune.
Pkt. 8: Andre særreine forhold	Vi kjenner ikkje til at det ligg føre andre særreine forhold som er eigna til å svekke tilliten til Deloitte AS som revisor for Hordaland fylkeskommune.

Bergen, 18. april 2018
Deloitte AS

Bjarne Ryland
statsautorisert revisor

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Registert i Foretaksregisteret
Medlemmer av Den norske Revisorforening
Organisasjonsnummer 980 211 282

© Deloitte AS

Prosess bistand Deloitte

- ved henvendelse om bistandsoppdrag eller anbud

System for registrering av henvendelser

- DESC er et system som skal sikre sporbarhet av henvendelser, vurderinger og konklusjoner
- Partner Bjarne Ryland vurderer og godkjenner henvendelser
- Det skjer jevnlig at en henvendelse ikke godkjennes grunnet følgende forhold:
 - Oppgavens art
 - Nivå på honorar
- Eksempler

Oversikt bistand Deloitte

- oppgaver utover det som ligger i avtalen om revisjonstjenester

	2016	2017	2018 *
Regnskapsrevisjon	741 470	776 630	800 000
Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll	1 823 370	1 889 550	1 700 000 <i>Estimert på bakgrunn av erfaring tidl år</i>
Bistand revisjon etc	-	109 478	4 400 <i>Påløpt per 16.09.18</i>
Bistand revisjonsprosjekt			400 000 <i>Estimert</i>
	2 564 840	2 775 658	2 504 400
T&L - Compliance	187 211	121 684	-
T&L - mva og skattemessig bistand	380 375	217 368	6 000 <i>Påløpt per 16.09.18</i>
Consulting	193 050	1 147 200	1 200 000 <i>Estimert - per 16.09.18 er kr 724.000 påløpt</i>
	760 636	1 486 252	1 206 000
TOT	3 325 476	4 261 910	3 710 400
Andel honorar bistand i % av revisjonshonorar	30 %	54 %	48 %

* Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er estimert for hele 2018

Consulting 2018

- Tilrettelegging nye anbud Skyss
- Bistand autopass ferje
- Workshop Robotics

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 225,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte Network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte Network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.